

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 255g/2025

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 48 alin. (3) teza I din
Legea insolabilității nr. 149 din 29 iunie 2012

*(refuzul administratorului insolabilității/lichidatorului de a separa sau
partaja bunurile din masa debitoare)*

CHIȘINĂU
30 iulie 2026

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
 dlui Sergiu LITVINENCO,
 dlui Ion MALANCIUC,
 nei Viorica PUICA,
 dlui Nicolae ROȘCA,
 nei Liuba ȘOVA, *judecători*,
 cu participarea dlui Cristian Rotaru, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 8 decembrie 2025,
 Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
 Având în vedere actele și lucrările dosarului,
 Deliberând la 30 iulie 2026, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „[î]n caz de refuz al administratorului insolabilității/lichidatorului, instanța de insolabilitate, la cererea persoanei interesate, stabilește dacă bunurile sunt supuse separării sau partajării, calitatea de proprietar sau de coproprietar, cota-parte ce se cuvine fiecărui coproprietar și creanțele, născute din starea de proprietate comună, pe care coproprietarii le au unii față de alții” din articolul 48 alin. (3) din Legea insolabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, ridicată de dl avocat Tudor Leșanu, în interesele dlui Anatolie Culcițchi, administrator statutar al SA „Scana”, în planul procedurii de restructurare, parte în dosarul nr. 2i-103-31/2018, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Alexandru Arhip, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Printr-o hotărâre din 13 octombrie 2016, Curtea de Apel a intentat procedura de insolabilitate în privința *Scana* și l-a desemnat în calitate de administrator al insolabilității pe dl Dumitru Chicu.

4. Printr-o hotărâre din 13 noiembrie 2019, Judecătoria Chișinău a confirmat planul procedurii de restructurare a debitorului *Scana*, a dispus restabilirea dreptului debitorului de a administra masa debitoare sub supravegherea administratorului insolabilității, dl Ruslan Vasiliev.

5. La 23 decembrie 2024, SRL „Euro Line-Construct” a formulat în instanța de insolabilitate o cerere de separare din masa debitoare a *Scana* a bunurilor ce-i aparțin, și anume: (i) plăci de ceramică în valoare totală de 49 906,19 lei și (ii) panouri compozite din aluminiu (78 de unități) în valoare totală de 515 970 lei.

6. În cadrul ședinței de judecată din 8 septembrie 2025, dl avocat Tudor Leșanu a ridicat, în interesele dlui Anatolie Culcițchi, administrator statutar al *Scana*, în planul procedurii de restructurare, excepția de neconstituționalitate a textului „[î]n caz de refuz al administratorului insolabilității/lichidatorului, instanța de insolabilitate, la cererea persoanei interesate, stabilește dacă bunurile sunt supuse separării sau partajării, calitatea de proprietar sau de coproprietar, cota-parte ce se cuvine fiecărui coproprietar și creanțele, născute din starea de proprietate comună, pe care coproprietarii le au unii față de alții” din articolul 48 alin. (3) din Legea insolabilității nr. 149 din 29 iunie 2012.

7. Printr-o încheiere din 2 decembrie 2025, Judecătoria Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate a întregului alineat contestat și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 26

Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Averea dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 127

Proprietatea

„(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.

[...]”

9. Prevederile relevante ale Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012 sunt următoarele:

Articolul 48

Separarea și partajarea patrimoniului

„(1) Proprietarul bunului aflat în posesia debitorului fără un temei legal sau contractual poate înainta administratorului insolvenței/lichidatorului o cerere de separare a bunului din masa debitoare. Coproprietarul bunului poate înainta o cerere de partajare a bunurilor în proprietatea comună deținută împreună cu debitorul.

(2) Proprietarul sau, după caz, coproprietarul este obligat să indice în cererea prevăzută la alin. (1) dreptul în baza căruia cere separarea sau partajarea, bunurile care urmează a fi separate sau partajate, evaluarea bunurilor a căror partajare se cere, locul unde se află bunurile care urmează a fi separate sau partajate, persoana care le deține sau le administrează. Administratorul insolvenței/lichidatorul poate refuza separarea bunurilor dacă debitorul are un temei de a le folosi și valoarea masei debitoare va fi maximizată prin continuarea exercitării folosinței.

(3) În caz de refuz al administratorului insolvenței/lichidatorului, instanța de insolvență, la cererea persoanei interesate, stabilește dacă bunurile sunt supuse separării sau partajării, calitatea de proprietar sau de coproprietar, cota-parte ce se cuvine fiecărui coproprietar și creanțele, născute din starea de proprietate comună, pe care coproprietarii le au unii față de alții. Dacă se partajează o masă succesorală, instanța stabilește obligațiile masei succesoriale, datoriile și creanțele comodenitorilor față de defunct, sarcinile masei succesoriale.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. Autorul sesizării afirmă că textul contestat, îndeosebi cuvântul „refuz”, din articolul 48 alin. (3) din Legea insolvenței comportă un caracter neclar și riscă să genereze o interpretare greșită din partea instanței de judecată, în lipsa unui domeniu clar al acestei noțiuni.

11. În opinia autorului sesizării, în absența unei delimitări exacte între un răspuns informativ și un refuz expres al administratorului insolvenței, destinatarul normei este plasat într-o stare de incertitudine în privința existenței temeiului juridic al acțiunii sale, precum și în privința conduitei debitorului.

12. De asemenea, autorul susține că neclaritatea normelor criticate conduce la încălcarea drepturilor de acces liber la justiție și de proprietate atât ale debitorului insolvent, cât și ale creditorilor validați.

13. Mai mult, autorul excepției menționează că instanța de judecată nu urma să accepte spre examinare cererea de separare a bunului din masa debitoare în lipsa anexării refuzului comunicat de administratorul insolvenței/lichidator.

14. Prin urmare, autorul sesizării consideră că dispozițiile contestate contravin articolelor 20, 23, 26, 46, 54 și 127 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea insolvenței, ține de competența Curții Constituționale.

17. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces. Astfel, Curtea constată că excepția este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

18. Curtea observă că, în această sesizare, judecătorul cazului a ridicat excepția de neconstituționalitate a întregului alineat (3) al articolului 48 din Legea insolvenței. Totuși, autorul critică doar prima teză a acestui alineat, și anume textul „[î]n caz de refuz al administratorului insolvenței/lichidatorului, instanța de insolvență, la cererea persoanei interesate, stabilește dacă bunurile sunt supuse separării sau partajării, calitatea de proprietar sau de coproprietar, cota-parte ce se cuvine fiecărui coproprietar și creanțele, născute din starea de proprietate comună, pe care coproprietarii le au unii față de alții”. Prin urmare, Curtea reține că obiect al excepției de neconstituționalitate în constituie această teză din articolul 48 alin. (3) din Legea insolvenței.

19. Având în vedere că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată în cadrul examinării unei cereri privind separarea unor bunuri din masa debitoare, Curtea admite că instanța ar putea aplica prevederile criticate în cauza în care a fost ridicată excepția. Curtea constată că această prevedere nu a făcut anterior obiect al controlului constituționalității.

20. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului

sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 58 din 6 iunie 2024, § 25).

21. Autorul excepției susține că prevederile contestate contravin articolelor 20 (*accesul liber la justiție*), 23 alin. (2) (*calitatea legii*), 26 (*dreptul la apărare*), 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*), 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) și 127 (*proprietatea*) din Constituție.

22. În jurisprudența sa, Curtea a menționat că articolele 23 și 54 din Constituție nu pot fi invocate de sine stătător. Pentru a fi incidente, autorul trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței, Curtea poate aplica prevederile acestor articole (a se vedea DCC nr. 50 din 2 mai 2023, § 21; DCC nr. 90 din 25 iulie 2023, § 19).

23. Cu referire la articolul 26 din Constituție, Curtea reține că autorul sesizării nu a prezentat argumente care să demonstreze caracterul contradictoriu al prevederilor contestate cu norma constituțională invocată. În situații similare, Curtea a respins ca inadmisibile sesizările formulate astfel, precizând că simpla trimitere la un text din Constituție, fără explicarea pretensei neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument (a se vedea DCC nr. 26 din 2 aprilie 2024, § 25; DCC nr. 40 din 3 aprilie 2025, § 30).

24. Referitor la incidența articolului 20 din Constituție, Curtea nu poate reține criticile autorului în sensul în care textul contestat îi încalcă dreptul de acces liber la justiție, de vreme ce articolul 48 alin. (3) din Legea insolabilității îi garantează persoanei interesate dreptul de a se adresa cu o cerere în instanța de insolabilitate pentru separarea sau partajarea unor bunuri din masa debitoare, în cazul refuzului exprimat de administratorul insolabilității/lichidator. Totodată, în cadrul aceleiași proceduri, debitorul nu este lipsit de posibilitatea de a-și exprima poziția în raport cu cererea formulată de persoana îndreptățită și de a aduce argumente în favoarea menținerii bunurilor în cadrul masei debitoare. Prin urmare, dispozițiile articolului 20 din Constituție nu devin incidente.

25. Referitor la incidența articolelor 46 și 127 din Constituție, autorul sesizării a afirmat, în principal, că neclaritatea cuvântului „refuz” din textul contestat riscă să genereze o interpretare greșită din partea instanței de judecată și, în consecință, să conducă la excluderea nejustificată a bunurilor solicitate din masa debitoare.

26. Curtea notează că scopul Legii insolabilității constă în instituirea unei proceduri judiciare colective pentru satisfacerea creanțelor creditorilor din contul patrimoniului debitorului insolubil (a se vedea articolul 1). Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a notat că procedura administrării extraordinare a unei societăți în curs de lichidare urmărește asigurarea unei gestiuni echitabile a patrimoniului acestei societăți, în vederea garantării unei protecții identice pentru toți creditorii. Astfel, ingerința în cauză urmărește scopuri legitime în conformitate cu interesul public, și anume buna administrare a justiției și protecția drepturilor terților (a se vedea *Saggio v. Italia*, 25 octombrie 2001, §§ 28-29).

27. Astfel, Curtea reține că Parlamentul, pe baza normelor constituționale, deține prerogativa de a reglementa prin lege organică: (i) regimul juridic general al proprietății (articolul 72 alin. (3) lit. i)) și (ii) procedura de judecată și competența instanțelor la examinarea cauzelor (articolele 72 alin. (3) lit. e)

și 115 alin. (4) din Constituție). În vederea realizării acestor competențe, legislatorul a adoptat Legea insolvenței, care reglementează o procedură judiciară specială privind identificarea subiecților de drept care, din cauza dificultăților economico-financiare, nu sunt în stare să-și onoreze obligațiile de natură pecuniară ajunse la scadență și sunt declarate de instanță în stare de insolvență. Procedura de insolvență se deosebește nu doar după componența participanților (administrator/lichidator, debitor, creditor/adunarea creditorilor/comitetul creditorilor), dar și după modul special de intentare, de examinare, de încetare a cauzelor, precum și complexitatea acțiunilor/măsurilor care se desfășoară sub autoritatea instanței (a se vedea DCC nr. 125 din 2 septembrie 2025, § 26).

28. Având în vedere că procedura de insolvență are principalul scop de a satisface creanțele creditorilor din contul patrimoniului/bunurilor debitorului insolvent, legislatorul a precizat cu mai multe ocazii că masa debitoare a acestuia include: (i) „bunuri[le], inclusiv mijloace bănești în numerar și fără numerar, în monedă națională și în valută străină, aflate în proprietatea debitorului [...]” (a se vedea articolul 2 din Legea insolvenței); (ii) „[...] toate bunurile debitorului [...]” (a se vedea articolul 39 alin. (1) din Lege). Aceste prevederi confirmă un principiu al dreptului obligațiilor civile potrivit căruia subiectul de drept răspunde pentru obligațiile sale cu tot patrimoniul său (a se vedea articolele 35 și 184 din Codul civil), iar tragerea la răspundere patrimonială a altor persoane pentru obligațiile debitorului insolvent se poate face doar în cazurile prevăzute de lege. Pentru că persoana în privința căreia s-a declanșat o procedură de insolvență ar putea deține bunuri care aparțin terților sau constituie proprietate comună a debitorului insolvent cu persoane terțe și valoarea lor nu ar putea fi folosită la stingerea datoriilor, Parlamentul a considerat oportună reglementarea mecanismului de separare și partajare a bunurilor din masa debitoare pentru a garanta realizarea drepturilor patrimoniale de către alte persoane îndreptățite (articolul 48 din Legea insolvenței).

29. De asemenea, Curtea observă că legislatorul a acordat prerogativa corespunzătoare administratorului insolvenței/lichidatorului de a soluționa cererile de separare și partajare a bunurilor incluse în masa debitoare, atunci când ele sunt întemeiate. Totuși, în cazul în care cel din urmă refuză separarea/partajarea bunurilor incluse în masa debitoare, legislatorul a prevăzut competența instanței de insolvență, după caz, de a determina dacă terțul-solicitant are sau nu calitatea de proprietar/coproprietar, care este cota-parte din bunul pretins ce i se cuvine fiecărui coproprietar, precum și creanțele, născute din starea de proprietate comună, pe care coproprietarii le au unii față de alții (articolul 48 alin. (3) din Lege). Prin urmare, pe lângă obligația administratorului insolvenței/lichidatorului de a acționa cu diligența unui bun profesionist în exercitarea atribuțiilor sale (articolul 68 alin. (1) din Lege), controlul judiciar subsecvent constituie o garanție suplimentară a întregii proceduri, inclusiv pentru asigurarea integrității drepturilor patrimoniale ale debitorului. Mai mult, rațiunea controlului judiciar constă în clarificarea regimului juridic al bunurilor care fac obiectul cererii, precum și în identificarea titularului dreptului de proprietate asupra acestor bunuri. Din acest motiv, Curtea nu constată incidența articolelor 46 și 127 din Constituție.

30. Referitor la criticile privind pretinsa încălcare a dreptului de proprietate al creditorilor, Curtea subliniază că autorul, administrator statutar

al debitorului, poate pleda doar în interesele sale personale sau în interesele debitorului, nu și în favoarea unor terți. În jurisprudența sa, Curtea a menționat că creditorii sunt ei înșiși participanți la procesul de insolabilitate și ar putea acționa în mod independent pentru a-și proteja propriul interes (a se vedea DCC nr. 110 din 12 august 2025, § 31; DCC nr. 154 din 30 octombrie 2025, § 22).

31. Cu referire la pretinsa neclaritate a cuvântului „refuz”, Curtea menționează că aceasta nu constituie, în esență, o veritabilă critică de neconstituționalitate, ci abordează un posibil mod de interpretare a normelor contestate de către instanța competentă.

32. În mod similar, referitor la oportunitatea instanței de judecată de a accepta spre examinare cauza în discuție, Curtea subliniază că judecata sa este „o judecată a legilor”, la modul abstract, dar nu „o judecată a cazurilor concrete”. Curtea nu poate verifica, potrivit competențelor sale, caracterul necesar și proporțional al modului de aplicare a prevederilor contestate în circumstanțele unei cauze particulare. Aspectele referitoare la interpretarea și aplicarea prevederilor legale le revin instanțelor de drept comun (a se vedea DCC nr. 112 din 12 august 2025, § 37).

33. Pentru că nu s-a demonstrat incidența unui drept fundamental prevăzut de Constituție, Curtea notează că nici articolele 23 și 54 din Constituție nu devin incidente.

34. Pe baza celor menționate, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2), (3) lit. d) și (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „[î]n caz de refuz al administratorului insolabilității/lichidatorului, instanța de insolabilitate, la cererea persoanei interesate, stabilește dacă bunurile sunt supuse separării sau partajării, calitatea de proprietar sau de coproprietar, cota-parte ce se cuvine fiecărui coproprietar și creanțele, născute din starea de proprietate comună, pe care coproprietarii le au unii față de alții” din articolul 48 alin. (3) din Legea insolabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, ridicată de dl avocat Tudor Leșanu, în interesele dlui Anatolie Culcițchi, administrator statutar al SA „Scana”, în planul procedurii de restructurare, parte în dosarul nr. 2i-103-31/2018, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 30 iulie 2026

DCC nr. 123

Dosarul nr. 255g/2025